

Duna–Tisza Közi Falugondnoki

Hírlevél

XXV. évfolyam, 131. szám

2022/1.

Huszonöt év

Ebben az évben – 2022-ben – lett huszonöt éves falugondnoki egyesületünk.

Köszönetet mondok mindazoknak, akiknek munkája kisebb vagy nagyobb mértékben benne van az elért eredményeinkben.

Köszönet jár azoknak, akik megérték tenni falugondnokság ügyben az első lépéseket és természetesen Kemény Bercinek és Szanyi Évának, akik halálukig harcoltak és dolgoztak.

Köszönöm az egyesület létrehozóinak és működtetőinek munkáját, köszönöm mindazoknak, akik a háttérből segítették munkánkat. Végül, de nem utolsósorban azoknak a polgármestereknek és falugondnokoknak, akik megértve és elfogadva a kisközségek, a tanyavilág helyzetét, az ott élők számára a szolgálat fontosságát jó együttműködésben egymással, a szolgáltatókat úgy működtetik, ahogy szükséges és kell, öregbítve ezzel a rendhagyó intézményhálózatnak a jó hírét.

Merre tovább tanyagondnoki, falugondnoki rendszer?

A kérdés felvetése azért jogos, mivel az egyesületünk területén 307 szolgálatból álló és egyelőre még működő falu- és tanyagondnoki társadalom úgy érzi, hogy a fenntarthatóság számos feltételei között indult el a harmonia felbomlása. Én nem tudom, hogy a működést biztosító normatívát eléri-e, és mikor éri el az állami költségvetés főirányú elve. Mintha az álmok púpok volnának a hátunkon. A fenntarthatóságnak azonban nem csupán külső anyagi feltételei bizonytalanodtak el. Ezzel részben összefüggésben is, de megkerülhetetlen problémát jelent azt, amit a rendszer belső világának lelkét és fenntartó, ápoló feltételének tartunk. Az úgynevezett civil láb. Remélhetőleg múló, romantikus fájdalmak.

Mit tehetünk?

(Folytatás az 5. oldalon)

Weöres Sándor:

Mi a jövő?

*Mi a jövő? Még használatlan, pusztaság
jóvá vagy rosszra festi a képzeletünk,
Dolgozzunk s játszunk csak a „most”-ban,*

*sohasem a „majd”-ban,
mert nem sejtethetjük, mit hoz az új ezerév:
stronciumos bombát? föld, víz, lég máglyahalálát
vagy van-e józanság, megmaradás, virulás?*

*Gondja magyarnak, szomszéd népnek, távoli honnak,
lét és nemlét közt, ekkora vesz sose volt.*

Bócsa vendégeként találkozhattunk egymással

Nagy kincs a helyi érték

Bács-Kiskun megye szívében, Bócsán tartotta soron következő találkozóját a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete 2022. március 4-én. A rendezvénynek otthont adó Hungarikum és Közösségi Ház tágas adottságaival és igényes berendezésével méltó módon fogadta a Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések falu- és tanyagondnokait, polgármestereit, jegyzőit, intézményvezetőit és a meghívott előadókat.

Hagyományörző műsorával gondoskodott a vendégek szórakoztatásáról a Bócsai Boróka Citerazenekear gondoskodott, Kárász István vezetésével. Ezt követően házigazdánk, Szőke-Tóth Mihály, a település polgármestere a közösség által nagyra becsült, tisztelt falugondnokokat, mint mindennapi hősokeket méltatva köszönte meg azt a feladatellátást, mellyel a rászoruló emberek életét nap mint nap segítik.

Bócsa közel 2000 szorgos, összetartó lakosának 40 százaléka tanyákon él. A két tanyagondnokra nagy feladat hárul. Az alacsony termőképessegű talajaival a települést leginkább a ví-

A település szinte minden vidékfejlesztési pályázati lehetőséget kihasználta. Büszkeségük a rendezvénynek is helyet adó, nagy befogadóképességű közösségi ház. Helyi piac kialakítását tervezik. A külterületi utak fejlesztésében jeleskedtek, mint például a Szankot és Bócsát összekötő út szilárd burkolattal történő ellátásában. A homokos területükön nagy felelősséget látnak az egyedi szennyvízkezelő berendezések telepítésében. Színvonalas gasztroklubális rendezvényeik közül kiemelte a hagyományos böllérfesztiváljukat, a Bócsatort.

Frittmann János, Bócsa tanyagondnoka rövid bemutatkozásában a lelki-

Bálint László, az egyesület elnöke, illetve Csörszné Zelenák Katalin és Bozók Imre köszöntötték a nyugdíjba vonuló tanyagondnokokat, Sólya László kasszállási, Fábri György szarvasi és Csernák János nyárlőrinci kollégákat hosszú és tartalmas nyugdíjas éveket kívánva nekik. *(Róluk a 6-7. oldalon írunk!)* Személyesen csak Sólya László tanyagondnokot tudtuk elbúcsúztatni.

A bócsai helyi termelők színvonalas bemutatót és kóstolót tartottak termékeikből. Frittmann János falugondnok és felesége méhészkedéssel foglalkozik. Akác, olajfűz és napraforgó mézeiket kóstoltatták. Ez utóbbiból minden résztvevőt megajándékoztak egy-egy üveggel. Négyesi Andrea helyi termelőktől vásárolt alapanyagokból dolgozva, a házas ízeket megtartva kézműves pékséget üzemeltet. Rázsonyiné Majer Szilvia tehéntejből állítja elő többféle ízesítésű friss, érelt és füstölt pa-renyica sajtjait és a házi vaját manufaktúrájában. Pálfi Patrik a reformétkezés alapjaként az aminosavakban, vitaminokban, értékes zsírsavakban gazdag, kiváló tápértékű hántolt kendermagot, a kendermag lisztet és olajat ajánlotta a megjelentek figyelmébe.

Lezsák Sándor, a térség országgyűlési képviselője legendás életműként méltatta Csörszné Zelenák Katalin tanyák, falvak jövője érdekében kifejtett több évtizedes erőfeszítéseit. Hozzászólását a kiskunsági, Kecskemét és Kiskunfélegyháza környéki tanyavilág feltárását, mélyebb megismerését szolgáló Tanyakollégiumok bemutatásával folytatta. A Lakiteleki Népfőiskolához kötődő első Tanyakollégiumot 20 évvel ezelőtt, 2002-ben szervezték. Ezek alkalmával szakmai irányítás mellett 120-150 diák járta a Duna-Tisza köze 24 települését, tanyavilágát. Mintegy 400 tanyát mértek fel két látogatás, személyes megkeresés alkalmával, kérdőívezéssel, célzott kérdésekkel. Eredményként ajánlásokat, téziseket fogalmaztak meg a döntéshozók számára, a regionális és kistérségi tervezést segítették. A Tanyakollégiumok tapasztalatai, ajánlásai figyelembe vételével indult 2011-ben a Tanyafejlesztési Program pályázati

ziszárnyas-tartás, a szőlő- és bodza-termesztés jellemzi. A polgármester kuriózumként 1,5 ha málnaültetvényt művel. Bócsa legnagyobb vállalkozásai a családi cégből 30 év alatt 250 főt foglalkoztató vállalatok fejlődő Poli-Farbe Vegyipari Kft. és az évi 11 millió palack bort értékesítő Weinhaus Kft.

ismeretes munkavégzés fontosságát hangsúlyozta, hogy nyugodtan tudjon minden nap családja körébe hazatérni. Szűcs Ferenc, a település másik tanyagondnoka tavaly októberben kezdte meg munkáját. Elődje, Gácsi-Varga Katalin is megtisztelte jelenlétével a rendezvényt.

rendszere. Az idei Tanyakollégiumtól is azt várják, hogy a szeptemberben tervezett tanyakonferenciára téziseket fogalmazzanak meg, ajánlásokat tegyenek a kormányzat irányába. A tanyán, kistelepüléseken élők, nem másodrangú polgárok. Nekik is joguk van a különféle egészségügyi, szociális, oktatási szolgáltatások eléréséhez.

Az önkormányzatok számára is elérhető, illetve számukra kifejezetten javasolt lehetőség a Vidékfejlesztési Program keretében erdősítés, erdőtelepítés, fásítás támogatására kiírt pályázati felhívás (Mezőgazdasági és nem mezőgazdasági földterületen végrehajtott telepítések megvalósítására – VP5-8.1.1-16), melyet Pap László, az Agrárminisztérium Erdészeti Fejlesztéspolitikai és Innovációs Főosztály főosztályvezetője ismertett. A támogatás célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelése. A felhívás belterületi erdők telepítésére, parkerdő, illetve közjóléti célú erdők létrehozására is lehetőséget ad mezőgazdasági és nem mezőgazdasági földterületen történő fásításra minden jogszerű földhasználó számára. Közjóléti berendezések, sétautak és padok is tervezhetők a telepített erdőben. Ezek költsége nem számolható el plusz támogatásként. Az előadó példaként említette az Ács területén most létrehozott közjóléti, rekreációs célú erdőt. Az erdő terület létrehozásának költségeit a tervezéstől a telepítésig, az ápolási költségeket, valamint a kieső jövedelem támogatását finanszírozza a pályázat. A támogatási 100 százalékos intenzitású, egységköltség alapú, azaz nem kell tételes pénzügyi elszámolást benyújtani a megvalósítást követően. Az eddig sikeresen pályázó települések között Balástya, Mezőberény, Gyula, Csömör és Kisújszállás is megtalálható.

Gódor Emőke, az Agrárminisztérium Irányító Hatósági Főosztályának főosztályvezetője és Batiz Ildikó, az Agrárminisztérium Nemzeti Vidékfejlesztési Programok Osztályának tanyafejlesztési referense a vidéki, illetve tanyás térségek támogatási lehetőségeiről tartottak előadást.

Többek között elmondták, hogy még mindig nyitva áll az Egyedi szennyvízkezelés (VP6-7.2.1.2-16) felhívása, mely a 2000 lakosegyenérték alatti települések egyedi szennyvízkezelési technológiáinak megvalósítását támogatja a duplájára emelt, maximum 310 millió forintig. E lehetőség azon kistelepüléseknek, elkülönült településrészeknek, külterületeknek ajánlott, ahol nem tudnak rácsatlakozni a nagyobb szennyvízkezelési hálózatokra. Ők egy-egy projekt keretében 50 lakosegyenértékig tudnak egyedi megoldásokat alkalmazni a probléma megoldására. A forrásból több mint 10 ezer ingatlanon valósulhat meg a korszerű szennyvízkezelés.

A nagy érdeklődésre való tekintettel újranyitották a Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztésére (VP6-7.2.1.1-20) kiírt felhívást, melynek a helyi termelői piacok és vásárterek létrehozása és fejlesztése a célja. Az önkormányzati tulajdonú vagy önkormányzati vagyonkezelésben lévő külterületi, már meglévő földutak stabilizálására, szilárd burkolatának kialakítására, a szilárd burkolattal rendelkező helyi közutak felújítására, szélesítésére, korszerűsítésére a Külterületi helyi közutak fejlesztése kiírt (VP6-7.2.1.1-21) pályázati felhívás ad még lehetőséget.

Kilencvenöt százalékos támogatási intenzitás mellett a tanyai lakosoknak még elérhető a Tanyák villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztéseit célzó (VP6-7.2.1.4-17) felhívás, melynek segítségével eddig mintegy 2800 tanya korszerűsítése valósult meg. A villamos energia ellátását a legtöbb esetben megújuló energiaforrás (napenergia) hasznosításával biztosítják, ezzel is hozzájárulva a hazai megújuló energiahasznosítás arányának növekedéséhez.

Érdemes tudni, hogy 2023-tól KAP Stratégiai Terv néven, annak keretén belül kell keresni a vidékfejlesztési célú uniós pályázati lehetőségeket.

Köszönjük a bócsai Önkormányzat támogatását a falugondnoki találkozó színvonalas megvalósulásához.

Tóth Márta

Néha traktorra is kell ülni

Egyre több helyen indítanak tanya- és falugondnoki szolgálatot. Négy száz fő alatt alkalmazhatnak tanyagondnokot, idén már az ezer főt elérő faluban is működtethető a falugondnokság. Mesterszálláson, Tiszavárkonyban és Nagyréven is szolgálatba álltak frissen képzett szakemberek.

A tanya- és falugondnoki szolgálat célja, hogy az apró települések és a külterületen élők intézményhiányból eredő hátrányait enyhítse, hozzájárulva az alapvető szükségletek kielégítéséhez. Mit is jelent ez a gyakorlatban? A tanyavilágban élők – főleg idősek –, akik nem szívesen költöznének, nehezen jutnak élelmiszerhez, vagy éppen orvoshoz. Egyre több megyei településen is szolgálatba állnak tanya- és falugondnokok, ezzel segítve az ott élőket. A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete időről időre elméleti és gyakorlati képzéseket szervez a betanuláshoz.

– Még évekkel ezelőtt kerestek meg az egyesülettől, hogy vállalnám-e a környékbeliek gyakorlati oktatását. Természetesen igent mondtam, több mint tízen megfordultak Tiszakürtön – újságolta Mojzinger Ildikó mentor. Mesterszállás, Tiszavárkony és Nagyrév mellett a Pest megyei Csővharaszt és Mikebuda tanyagondnoka is a tiszazugi településen sajátíthatta el a szakma alapjait.

– Az előírás szerint egy napot töltenek el nálam. Ma reggel például a csővharashti Morvai Mihállyal végignéztük az általam vezetett dokumentációt, majd kimentünk két ellátottért, akiket fodráshoz vittünk a faluba. Amikor vé-

gezték, hazavittük őket, ezután indulunk az orvoshoz az igazolásokért, valamint egyeztetni a receptekről és a szűrővizsgálatok esedékességéről, majd az ebédet szállítottuk – sorolta a napi teendőket a tiszakürti tanyagondnok.

A másik gyakorlati napon a mentor utazik a tanulóhoz, ahol megismeri a település összetételét, az embereket, hogy praktikus tanácsokkal segíthesse a mindennapok gördülékenységét. A vizsga előtt egy falufórumot kell összehívni a tanyagondnoknak, hogy bemutakozzon, tájékoztassa a lakosokat a munkájáról.

– Nemrégiben Mesterszálláson töltöttem egy napot Tóth József tanyagondnokkal. Az egyik ellátottjához csak traktorral tudtunk kimenni, az út személyautóval járhatatlan. Pont ezek a helyzetek adják a munkánk szép, de egyben nehéz mivoltát is – mesélte a mentor.

A feladatok minden településen hasonlóak, ám az emberek szokásai igen eltérőek lehetnek. A legidőigényesebb talán az ellátottak kiismerése.

– Tudni kell kinek, mire van szüksége, ez a munkaszervezést is megkönnyíti. Nálunk például hétfői napokon van az összeírás. Előfordult, hogy olyan listát kaptam, hogy át se másoltam a füzetbe, csak egyszerűen hozzácsatoltam.

Van olyan nap, hogy minden boltba bemegyek, mert az egyik ellátottnak ilyen kenyér kell, a másiknak meg olyan. Ráadásul mindenki jobban szereti maga választani a terméket, bár ez nem minden esetben megoldható – magyarázta a nehézségeket Ildikó, aki szerint bizalmi állásának szépségét a kapott szeretet adja. Megfizethetetlen egy sparheltban sült pirítós, amit jó szívvel adnak... Remélhetőleg az újonnan betanulók is megtapasztalják majd az efféle kedvességeket saját területükön.

Tóth József mesterszállási tanyagondnok tavaly április óta végzi a feladatokat, a szabályzat alapján idén kell levizsgáznia. A márciusi alkalom előtt Tiszakürtön is járt. A tanácsok abban is segítettek, hogy magabiztosabban végezze a munkáját.

– Az egyértelműen látszik, hogy a kedvesség és segítőkészség a választott hivatásom alapja. Mojzinger Ildikó szakmai tapasztalata nagy segítség volt a munkám gördülékeny szervezésében – mondta Tóth József. – Bár a feladatok hasonlóak, minden terület más-más adottságokkal rendelkezik. Téli időben a tanyagondnoki buszunk számára járhatatlan néhány útszakasz, ez igazán extrém helyzeteket idéz elő. A gyakorlati napon például traktorra kellett ülnünk, hogy eljuthassunk az egyik ellátotthoz.

P. Pusztai Nóra

(Megjelent a www.szoljon-oldalon
2022. február 8-án)

Fotópályázat

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete fotópályázatot ír ki.

Témája: a tanyák értékei, a tanya, a tanyai élet, a tanyagondnoki munka, a vidék, a falu, a falusi élet, a falugondnoki munka

Két kategóriában: 1) tájkép 2) életkép

Beadni maximum 5 db digitális képet, fekete-fehér/színes (JPEG/JPG, min. 5. megapixel) lehet. A képeknek címet kell adni. Elektronikus úton (e-mail, CD, pendrive, adathordozó) kell eljuttatni az egyesület részére a fotópályázat zárónapjáig és a pályázati adatlap kitöltésével, melyet a honlapról lehet letölteni.

A pályázat ingyenes, nevezési díj nincs.

A legjobb pályázatokat jutalmazzuk, a legjobb képek megjelennek az új évre elkészítendő naptárban.

Beadási határidő: 2022. július 15.

Hírek

Huszonöt év

(Folytatás az 1. oldalról)

Noha jelen helyzetben kétségkívül állami feladat a rendszer finanszírozása, ehhez két dolgot azért hozzá kell fűznünk. Egyik, hogy a falugondnoki, tanyagondnoki hálózat kiépítését és működtetését, tulajdonképpen az első és most folyó falu rombolását követő minimális kárpótlásaként kapják falun és tanyán élők.

Nem lehet egy púp egy tárca hátán, meg kell keresni az optimális helyét az államigazgatás számunkra már-már kiismerhetetlen erdejében. A másik az, hogy meg kell védeni azt a nem könnyű feladatot, hogy a falvak, tanyák népe érezze is azt, hogy a dolog ő érette van, nem a hivatalért, nem a gondozási központért, központban dolgozó 15–20 munkatárs kényelméért, emberközelen kell maradjon.

Ez nagyobb érték politikailag is, mint azok az esetleges és megkérdőjelezhető előnyök, amelyeket a túlszabályozottságtól, az aggályos ellenőrzéstől várhatnak a bürokrata.

Saját intézménye kell legyen a falvaknak, legyen ez az az intézmény, amit már továbbközzetesi nem lehet.

Ami pedig a civil lábat illeti, ugyanolyan nehéz a helyzet lent, mint fent.

Indokoltnak tartom, hogy kihangsúlyozzuk a falu- és tanyagondnoki munka komplexitását. Egy jól képzett, sokoldalúan képzett, de helyben született, és a falut szolgáló ember mindennapi munkája során, amikor nemcsak a gyógyszert és az ebédet hordja ki, hanem segíti az elesett embereket, vagy a nem elesettek életét is könnyebbé teszi, s az egyénre szabott továbbképzés segítségével tulajdonképpen elindít egy olyan feladatot a kisfalvakban, amelyek az ott tapasztalható demokrácia deficitet csökkenteni képesek.

Ünnepelünk!?

Csörszné Zelenák Katalin

Képzés és terepgyakorlat

Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Jász-Nagykún-Szolnok, Pest és Fejér megyei falu- és tanyagondnokok részvételével 2021. november 15-én Kecskeméten elindult a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat szervezésében egy Falu- és tanyagondnoki képzés, melynek a lebonyolítását végző Kecskeméti Szakképzési Centrum felkérte egyesületünket a képzésben való részvételre. Így mi tartottunk 40 óra előadást a falugondnoki, tanyagondnoki tevékenység alapismeretei tárgy keretében, továbbá megszerveztük a helyi és megyei terepgyakorlatot.

A helyi terepgyakorlat megvalósításába egyesületünk tagjai közül 8 fő (Mojzinger Ildikó, Turcsán István, Bíró Zoltán, Kovácsné Lázár Ilona, Kovácsné Kacz Erika, Karácsonyi Gergely, Tóth Mária és Farkas Márta nyugdíjas tanyagondnok), valamint 1 fő Tolna megyei (László Attila) és 1 fő Nógrád me-

gyei (Brozsó András) szenior falu-, tanyagondnok került bevonásra. Az ő aktív részvételükkel tapasztalhatták meg a képzés résztvevői a tanteremben elhangzott elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazhatóságát, hasznosságát.

A megyei gyakorlat során meglátogattuk a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Dél-Alföldi Regionális Központját, a Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatot, a Biztos Kezdet Gyerekházat, a Kecskeméti EGYMI Juhar utcai tagintézményét, a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtárat, a Népi Iparművészeti Gyűjteményt és a Katona József Emlékházat. A veszélyhelyzet miatt nem tudtunk személyes látogatást tenni a Komplex Hajléktalanellátó és Rehabilitációs Központban, de az intézményvezető előadásából megismerhettük a hajléktalan emberek számára általuk nyújtott különféle szintű szolgáltatásokat.

Zsanai babaköszöntő

Zsolyomi Attila zsanai tanyagondnoknak kislánya született: Zsolyomi-Tóth Bella 2021. július 23-án 3850 grammal és 52 centiméterrel látta meg a napvilágot. Egyesületünk csapata, a kömpöci Bodócsi János, a harkakötönyi Apró

Zoltán, a csölyospálosi Császár János, valamint az irodából Csörszné Zelenák Katalin köszöntötte az „újszülöttet”. Zsolyomi-Tóth Bella a kezdeti meglepődöttség után mosolygósan és vidáman fogadta egyesületünk tagjait.

Bemutatjuk friss nyugdíjas kollégáinkat

Erőt adnak az emlékek

Hosszú évtizedek után nehéz elköszönni szeretett hivatásunktól. Szívesen folytatná tovább az ember a szolgálatát, de az is igaz, ha elérkezik a jól megérdemelt pihenés ideje, mégiscsak ki kell szállni a körforgásból. Az emlékek, az örömteli és a kudarcos élmények is további erőt adnak a más típusú feladatokhoz, és több idő jut azokra a dolgokra, amelyek korábban háttérbe szorultak. Nemrég több kollégánk is nyugdíjba ment, közülük háromjuk portréját vázoljuk fel.

FÁBRI GYÖRGY tizenkét évig volt Szarvason tanyagondnok, már elmúlt 64 esztendő, amikor tavaly áprilisban nyugdíjba ment. Precíz kimutatás szerint 47 évet és 200 napot dolgozott, de mivel általában minimálbérre volt bejelentve, sajnos ehhez igazodik az időskori járandóságának mértéke is.

– Nagyon szerettem a munkámat, s úgy érzem, velem is elégedettek voltak a tanyán élő emberek, akikkel napi kapcsolatot ápoltam – szögezi le az elejét. – Egyébként hárman osztottunk a külterületen. Én negyvenötven emberrel foglalkoztam. Az idősebbeket hetente hordtam orvoshoz, bevásároltam nekik, házhoz vittem az ebédet. Másképp nem is nagyon

tudtak volna ezekhez hozzájutni, hiszen a várostól nyolc-tíz kilométerre fekvő tanyájukról alig mozdulnak ki. A gyerekeket kollégiumba szállítottam, máskor meg kirándulásra. Néha helyettesítenem kellett a szabadságon lévő kollégákat, ilyenkor megduplázódott a munkám.

Fábri úr 29 évig dolgozott géplakatosként a Szarvasi Állami Tangazdaságban. A rendszerváltozás után a saját életében is fordulat következett, a létszámleépítés munkanélkülivé tette, majd leszázalékolták. Aztán egyik ismerőse megkérdezte tőle, nem akar-e tanyagondnok lenni, ő pedig igennel felelt. Nemsokára részt vett a kecskeméti képzésen, majd 2009-ben elindult az általa választott új úton, amiről 12 évig le sem tért. Számára ez a tevékenység éjjel-nappali szolgálatot jelentett, a telefonját sosem kapcsolta ki. Ha este tízkor hívták, akkor is intézkedett. És reggel fél hétkor már autózott, hogy a gyerekekkel időben odaérjen az óvodába, iskolába.

– Voltak szívszorító esetek is – meséli. – Egyszer beszállt a kisbuszba egy idős asszony, s ahogy leült, láttam rajta, hogy rosszul van. Mentőt hívtam, de mire kiértek, addigra a néni meghalt. Többször „mentettem” zűrös háttérű családból gyerekeket, akik aztán állami gondozásba kerültek. A környéken elterjedő „csicskáztatás” áldozatainak is igyekeztem segíteni. Már önmagában azt is borzasztó volt látni, milyen szörnyű körülmények között nyomorogtak az idehurcolt és a végletekig kihasználta, agyondolgoztatott emberek, leginkább hajléktalanok.

Természetesen szép emlékek is maradtak jócskán. Bizony jólesik, ha valakinek számon tartják a névnapját vagy a születésnapját, ahogyan kollégáinkat is rendre felköszöntötték a tanyalakók, még apró ajándékot is adtak neki. Szorosan kötődtek hozzá. Néha előbb hívták őt, mint a gyerekeket. És több mindent elmondtak neki, mint a saját családjuknak. Ha valami hiányozni fog a nyugdíjas éveik során, akkor ez a mérhetetlen biza-

lom és szeretet lesz az. Azóta már az utódja járja a határt, akit eleinte kissé bizalmatlanul fogadtak a külterületen élők, de mára elfogadták és megkedvelték. Fábri György pedig a felesége és a saját egészségügyi gondjainak leküzdéséhez a legszebb emlékeiből merít erőt.

SÓLYA LÁSZLÓ már a szabadságát tölti, júliustól hivatalosan is nyugdíjas lesz, addig helyettesítik. Az utódját pályázati úton találják majd meg, úgy ahogy az a kollégája esetében már meg is történt. Kisszálláson tehát mindkét tanyagondnok búcsúzik-búcsúzott, így nagy fiatalítás zajlik a szolgálataikat illetően.

– Biztosan hiányozik majd a munkám, hiszen 19 év nem múlik el nyomtalanul – vallja be őszintén László. – Telefonon szoktam beszélni néhány emberrel, akikkel szorosabb kapcsolatban voltam, és ők is hívnak néha. Az új kolléga is hozzáviszi a híreket, tehát képben vagyok, mi történik a határban. De nem nagyon van időm nosztalgiázni, hiszen lekötnek a napi teendőim, büszke nagypapaként végre többet tudok foglalkozni az unokámmal, és kerétkedni is nagyon szeretek.

Solya úr felidézi a kezdeteket. Valaha a helyi termelőszövetkezetben

dolgozott traktoristaként, gépkocsi-vezetőként, majd az átalakulások után munka nélkül maradt. Aztán 2004-ben az önkormányzat elhatározta, hogy tanyagondnoki szolgálatot indít, amit ő is megpályázott. Volt egy „vetélytársa” is, a képviselő-testület végül mellette tette le a voksát. Mivel tősgyökeres kisszállási, úgy ismeri a települést és annak külterületét, mint a saját tenyerét. Feladatait a II-es körzetben látta el, naponta 80-85 kilométert autózott a vasúttól az öttömösi határig elterülő tanyavilágban, ahol javarészt idősek élnek, sokan egyedül. Próbálnak városból kiköltöző fiatalabbak is gyökeret verni, de elszántságuk nem az igazi.

– Elég változatos volt a munkám, csak az ebédhordás és a gyerekek szállítása jelentette az állandóságot – magyarázza a friss nyugdíjas. – Egyfajta heti rend is kialakult: kedden és pénteken végeztem a bevásárlásokat, kedden és csütörtökön volt az orvosi vizsgálat, a vérvétel és a gyógyszerki-váltás. A szomszédos körzettel együtt megszerveztük, hogy havonta egy alkalommal valakinek a tanyáján „rendeljen” a doktornő, ilyenkor történt a védőoltások beadása is. Akik szakellátásra szorultak, azokat a tanyagondnoki autóval fuvaroztam Kiskunhalasra. Bizony a mi munkánkban is oda kellett figyelni a járványra. A karanténban lévőeknek védőfelszerelésben és oltási igazolvány birtokában hordtam az ebédet, bevásároltam nekik. Ez főleg a faluban lakókat érintette, ugyanis a tanyavilágban jobban elzárva élnek az emberek, nem mozdulnak ki otthonról, így kevesebben betegednek meg.

Rengeteg minden előfordul a határban, jó is, rossz is. Egyszer a másik tanyagondnoki területen gyilkosság történt, ami sokáig izgalomban tartotta a környékelieket. Solya László a szolgálata során nem találkozott ennyire durva esettel, de olyan volt, hogy mentőt kellett hívnia magatehetetlen idősekhez. Sosem felejtí el azt a nénit, aki az elején még a köszönését sem fogadta, hónapok kellettek hozzá, mire kezdett megengedni iránta. Végül pedig olyan jóban lettek, mintha régóta családtagok lennének.

CSERNÁK JÁNOS 1997 októbere óta áll a nyárlőrinci tanyákon élők

szolgáltatában, egyike azoknak, akik alapítóként vettek részt a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete életre hívásában, és volt szerencséje Kemény Bertalant is ismerni, akit máig nagyra becsül. Nem csak a nyugdíjazás ideje jön el számára az ősszel, hanem egyúttal huszonöt éves jubileumát is ünnepelheti munkásságának. Egyébként 1972 óta dolgozik, szobafestőként kezdte, gépkocsivezetőként folytatta, miközben megjárta a katonaságot is, majd visszatért eredeti szakmájához. A rendszerváltás után négy évig háztáji gazdaságában jószág tartással foglalkozott, amikor pedig a önkormányzat pályázatot hirdetett a falugondnoki állásra, ő is beadta a jelentkezését. Nagy volt az érdeklődés, hiszen tizenheten aspiráltak a helyre. Gyorsan elszaladt ez a negyedszázad, sajnos kollégánk az utóbbi időben sokat betegeskedik, jelenleg fizetés nélküli szabadságon van.

– Milyen volt az első nap? – kérdez vissza János. – Természetesen jól emlékszem rá! Mivel idevalósi vagyok, sok mindenkit ismerek a külterületen élők közül is. Tulajdonképpen csak azt kellett megtudnom, hogy ki-nek milyen problémája van, amiben segíthetek. Pár hónapig elkísértem újtárra a szociális gondozónőt, aki-nek előttem a tanyagondnokéhoz hasonló feladatai is voltak. Most pedig, hogy hosszabb időre kiestem a munkából, a mezőőr helyettesít. A lényeg: sosincs ellátatlan ember a határban!

Hamar bejáratódott az útvonal, ami időnként váratlan kitérők miatt módosult. Például a vérnyomásmérő-szűrőprogram újabb elfoglaltságot jelentett, minél több embert kellett bevonni, még az is előfordult, a szembejövő lovaskocsis azon kapta magát, hogy méri a vérnyomását. Mellette rutinná váltak a jellegzetes tanyagondnoki feladatok is, az ebédhordás, a bevásárlás, a gyógyszerki-váltás, stb. A nyárlőrinci tanyagondnoknak az is fontos tapasztalata, hogy a külterületen élőknek ugyanazon jóléti dolgokra és szolgáltatásokra van igényük, mint a falusiaknak vagy a városiaknak.

– Mindig örömmel végeztem a munkámat. Valószínűleg ezt az emberek is megérezték, hiszen soha nem hallottam negatív visszajelzést tőlük – jegyzi meg szerényen Csernák János. – Nincs annál nagyobb bizalom, mint amikor a kezdeti óvatosság után elfogadják az embert, olyannyira, hogy még a lakáskulcsukat és a takarékbetétkönyvüket is rá bízták. Ezt én is átéltem. Pedig az elején volt olyan idős férfi, történetesen egy alezredes, aki puskával fogadott... Nagy kincs a megbízhatóság! Egyszer egy házaspárral elszámoltam a bevásárlás után. A blokkon mások tételei is szerepeltek, külön megjelöltem az övékét. Véletlenül egy ezressel több pénzt kértem, amire csak az esti ellenőrzéskor jöttem rá. Természetesen legközelebb visszaadtam nekik, bár igyekeztek úgy tenni, mint akik nem vették észre a galibát. Sokszor ilyen „apróság” is elbukhat egy kapcsolat, amit én sosem kockáztattam volna meg. Hogy mennyire tudtak örülni az emberek a legkisebb dolgoknak is, azt egy elkapott pillantásukból is le tudtam mérni. Szerencsére sok ilyen élményem volt.

János számára sokat jelent a családja is. Sajnos épp kórházban volt, amikor nemrég megszületett az első unokája, akit már nagyon szeretne látni. Reméli, hogy a tavasz ezt az örömet is elhozza neki. És jó lenne, ha javulna az egészsége állapota, hiszen a nyugdíjas éveikhez és a megvalósítandó terveihez sok erőre lesz szüksége. Az elmúlt huszonöt tanyagondnoki év ehhez jó alapot ad.

Borzák Tibor

A tanyagondnok az egyetlen állandó vendég

Szabadság a senki földjén

Tíz perce zötykölődünk már a Kiskunmajsához közeli pusztában. Igazi senki földje. Vagy mégsem? Egy ház mellett haladunk el, csak közelebb érve látjuk, hogy a lakatlan épület kevés választja el az összerogyástól. Errefelé nincs villany, ezért a fiataloknak sem vonzó az olcsó ingatlanok. Szomszédság sehol. Itt él Kovácsné Erzsike néni.

Közel fél évszázados fenyves közepén áll a háza. A főépület biztos elmúlt százhusz éves, apósa 1902-ben költözött oda, a ház akkor már állt. Az 1935-ben született néni hatvan éve lakik a csendes tanyán, 2012 óta egyedül, akkor hunyt el férje. Belépve otthonába döngölt földes padló fogad, a szobában sárból rakott kemence ad meleget. „Nem esik az szét, nem csak úgy össze lett tákolva” – mutatja, mikor rácsodálkozunk. A berendezési tárgyak szinte ugyanazok, amelyek a ház építésekor kerültek ide. A lóca, amin Erzsike néni ül, szerinte van vagy háromszáz éves, de az biztos, hogy már hatvan éve is rozoga volt. A házban nincs víz, villany, gáz. A néni valakitől kapott egy akkumulátort, arról tölti a telefonját. Maga vette, mondja, be tudja osztani a kis nyugdíját, szögezi le. Az egyik lánya Amerikában él, mindennap beszélnek. Ilyenkor Erzsike néni kibalag két botjával a ház sarkára, valamiért ott van térerő, leül egy nagy piros, lyukas lábosra, és vált pár szót gyermekével.

Minden szerdán hozat magának négy száraz kenyeret, amit teába mártogatva eszik meg. Cukrot, lisztet soha nem vesz, a szerdai Nemzeti Sportról azonban nem mondana le semmiért. A legtöbb pénzt a mobiltelefon feltöltésére költi.

- Mit szeret a legjobban a tanyán?
- A drága jó levegőt. Meg ami a kertemben terem, nem permetes, nem műtrágyás. Egyből megérezem, ha az alma permetes, ég tőle a szám széle.
- Az ebéd, amit hoznak önnek, ízlik?
- Jó ebédjük van a majsaiaknak, az biztos igaz.
- Mivel telik egy napja?
- Ó, sosem szoktam unatkozni. A kertemben salátát, zöldséget, sárgarépát termek. Gyűjtök gyógyfűvet, vérehulló fecskefűvet, csalánt, kamillát, cickafarkot, mezei zsurlót, ha nyílik, körömvirágot. Adok belőle a tyúkoknak, ami marad, azt megiszom teának. Szóval amit bírok, megcsinállok. Vannak gyümölcsfáim is, alma, körte.
- Le tudja szedni?
- Leszedi azt a szél. Van olvasnivalóm, jár nekem a Gyógyász Magazin meg a Kincses Kalendárium.
- Meglátogatja néha valaki?
- Amíg a bátyámnak megvolt a lova, néha átlógolt, de mióta elhullott az állat, nem tud jönni. Nagy ritkán kijön az unokám. De én nem is hiányolok senkit. Én sem nagyon járok sehová, minek fűjjam a fűvet másutt?

Errefelé az egyetlen állandó vendég Csillag Zoltán tanyagondnok, aki az Orgona Református Egyesített Szociális Intézmény alkalmazásában áll.

Zoltánnal járjuk a majsai tanyavilágot. Elmondja, öt körzet található Kiskunmajsa környékén, csak neki legalább

A kiskunmajsai tanyavilágban keveset változott a világ

kétszáz címe van Konyhadűlőn és Bodogláron. Az öt körzetet alapul véve, ezernél is több családon segítenek. A tanyák gyakran kilométerekre esnek egymástól, így a tanyagondnokok hatalmas területet járnak be egy-egy nap.

A tanyavilágban élő idős embereknek beszereznek élelmiszert, takarmányt, gyógyszert, gázpalackot. Előfordul, hogy a lakosság annyi mindent rendel, hogy kétszer kell fordulniuk, mert egyszerre a sok áru nem férne be a csomagtartóba. Van, hogy fát aprítanak és behordják idős asszonyok fáskamrájába, máskor kimennek az idős emberekért és elviszik őket, ha orvoshoz kell menniük. Vérnyomást is mérnek akár, hisz minden autóban található készülék.

„Nem tudom, hogy holnap mit fogok csinálni, ha bárkinek valami gondja van, valamit el kell intézni, be kell szerezni számára, hív, felírom, és másnap megyek hozzá” – mondja Zoltán, miközben úttalan utakon haladunk a terepjáróval.

Kell is a nagy teljesítményű autó, a sok helyen laza, homokos talaj esőzések után nehezen járható, de a mezőgazdasági gépek is mély vajat hagynak az úton. Olyan érzése támad a szemlélőnek, mintha Jókai Egy magyar nábobja óta keveset változott volna a világ errefelé. Ha nem látnánk a távolban a villanyvezetékeket, az adótoronyokat, azt hihetnénk, visszaugrottunk az időben.

Egy idős néninek csirkeleveset és gyógyszert hozunk. Zoltántól megtudjuk: Kiskunmajsa-Bodogláron még akad egy kisbolt, Tajón már az sincs. Orvos hetente kétszer jár ki két órára. Még a kocsmák is bezártak. Pedig ezek a körzetek a maguk száz-kétszáz fős lakosságával hatalmas településnek számítanak egy tanyához képest.

Zoltán egy-egy címen már a másnapi feladatait gyűjti, szaporodik a bevásárlólista, akad, aki gyógyszer kiváltását kéri tőle. Egyesek tizenöt-húszezer forintot is költenek havonta medicinára. Hogy juthatnak azonnali segítséghez a rászorulóknak a pusztaságban, kérdezzük kísértőnket, akitől megtudjuk, hogy a Diakóniai Iroda működtet egy 0–24 órában működő jelzőrendszert. Az idős embereknek egy órához hasonlatos jeladó van a csuklójukon, és ha a rajta található gombot a tulajdonosa megnyomja, a központban jelez a rendszer. Ilyenkor kitelefonálnak, mi a gond, majd

intézkednek. A szerkezetéhez tartozik egy kis napelem, hogy ott is működjön a rendszer, ahol nincs áram. Mint például Erzsike néninél.

Egy tevékenység állandó a tanyagondnokok napi rutinjában: a kiskunmajsai református idősek otthonából szállítanak ebédet. Csillag Zoltán általában tizenhat állandó adagot visz, ugyanakkor arra is lehetősége van a lakosságnak, hogy napi menzát rendeljen, ha vendég érkezik a házhoz.

Nagyajtai Károlyéknál kicsit többet időzünk. Az idős férfi ötvennégy éve lakik a tanyáján, már az apja is egy tanyán élt. Valaha lókupec volt, Baranyában vásárolt fel lovakat, majd lovagolva hozta haza az állatokat, hogy a környéken értékesítse őket. Károly bácsi már a kilencvenharmadik évét tapossa, élettársa, a Romániából származó hetvennégy éves Dzseta gondozza. A férfi katonakori fotója a konyha falán csüng, szentképek társaságában. Károly bácsinak jól áll az egyenruha és a kackiás bajusz. Utóbbit máig megtartotta, csak a szőrzet fordult őszbe.

A pár lényegében a férfi nyugdíjából él, ám mellette Dzseta eljár „kacsát pakolni”. Ez azt jelenti, hogy szárnyastelepeken az eladósorba került, hízott kacsát az ólaktól kézben hordják ki a kamionokba. Pokoli kemény munka, de Dzseta vasból van, szívós, dolgozik, hogy le-

gyen pénzük. Disznót, birkát is tartanak, tavasszal a bányákat eladják, abból is bejön egy kevés. Kell is, kizárólag Karcsi bácsi nyugdíjából nem élnének meg ketten.

Kiskunmajsza-Bodoglárhoz tartozó területen él Oláh Péter, immár hatvan éve. Érszűkület miatt mindkét lábát levágták, tolokocsiba kényszerült. Néhány hónapja elvesztette a feleségét. Azóta a nyugdíjas férfi egyedül irányítja a gazdaságát, három fia támogatja tevékenységében. Nem hajlandó eladni földjeit, azt mondja, ő innen már nem megy el. Szereti a tanyasi életet, annál szebbet el sem tud képzelni, bár néha nehéz, teszi hozzá.

– Mi a szép a tanyasi létben?

– Hogy szabad az ember. Ha kilépek a házból, nem az utcára megyek, hanem a saját földjeinkre. Ha gyümölcsöt szeretnék enni, nem kell a boltba mennem, csak leszakítom a fámról, és olyat, amihez éppen kedvem van. Bio. Van baromfink, ellát hússal, tojással. Van kétszáz hektárunk, ami mindig ad munkát, az ember le tudja magát foglalni.

Velkei Tamás

Fotó: MH/Török Péter

(A Magyar Hírlap 2021. december 16-i számában megjelent riport rövidített változata)

Mindig figyelünk egymásra

A tartós mínuszok okozta esetleges nehézségek miatt a szociális szakemberek és a különböző szervezetek kiemelt figyelmet fordítanak a nehéz helyzetben élőkre. Cserkeszőlőn nyáron és télen is sokat megy a polgárőr-autó és a lovasok is járnak az üdülőkörzetet, az erdőt, valamint a központot.

– Ilyenkor a nyaralókban kevesebben vannak, alig egy százalék, amelyekben élnek télen, így az a környék a leghidegebb évszakban is kiemelt. A falopások is előfordulnak, de szerencsére nem jellemzőek. Ahogy a betörések, feltörések sem. Alapvetően csendes a községünk – összegezte feladatukat Mihácz Erika polgárőr.

Figyelnek az utcai forgalomra is, ha valaki rosszul lesz a mínuszokban, gyorsan kihűl. Volt is ilyenre példa

néhány hete. Egy helyi lakos figyelt fel az utcán fekvő emberre és azonnal segítséget hívott. Ha fedél nélküli emberről van tudomásuk, a problémát az önkormányzatnak jelzik.

A hideg időben Cibakházán is megerősítik a szolgálatot, a helyi polgárőrök több időt töltenek a közterületeken.

– Figyeljük például hogy füstölnek-e a kémények, hol gyújtottak be, de ismerjük azokat a házakat is, ahol egyedül élnek – részletezte Habara István. A szolgálatvezető azt is elmondta, hogy az autóban mindig akad forró tea, amivel megkínálják a bajba jutottakat. – A családsegítő szolgálattal és a tanyagondnokokkal is folyamatosan kapcsolatban vagyunk, jelzünk egymásnak, ha észleljük, hogy idősnek, rászorulóknak segítségre van szüksége.

Mezőhéken Kóródi Nikolettát látja el a falugondnoki feladatokat. A fiatal hölgy lassan tíz esztendeje dolgozik ebben a beosztásban, így ma már mindenkit ismer, tudja, kire miért kell figyelni.

– Heti háromszor megyek a tanyákra, alapvető élelmiszereket és a gyógyszereket viszek az ott élőknek. Tudom, kik élnek egyedül, a hideg napokon legalább telefonon tartom a kapcsolatot velük napi szinten. Szerencsére a településen élők is szólnak, ha valakit nem láttak már egy ideje. Összefogva figyelünk egymásra – mondta el a falugondnok. (A képen: Juhos Lőrinc csataszögi falugondnok kisbusszal szállítja az ellátásra szorulókat)

P. Pusztai Nóra

(Megjelent a www.szoljon.hu oldalon 2022. január 28-án)

Beszámoló a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének munkájáról

Ez történt 2021-ben

Egyesületünk 1997 novemberében alakult meg Kelebián. Az alakuláskor 16 volt az alakuló falu- és tanyagondnokságok száma, ma pedig térségünk (Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok megye) 207 településén 306 falu, illetve tanyagondnokság működik. 2021-ben egyéni egyesületi tagjaink közül 145, pártoló önkormányzati tagjaink közül 120 fizetett pártoló tagdíjat.

A médiumokban képviseltük a falu- és tanyagondnokságot (Szociálpolitikai Tükör, Szabad Föld, Magyar Nemzet, Petőfi Népe, Békési Hírlap, Új Néplap, Délvilág, Délmagyar, Szóljon, Félegyházi Hírlap, Helyi újságok, MTV, Kecskeméti TV, Homokhát TV), www.kecskemethu. Folyamatosan működtetjük honlapunkat www.falugondnoksag.hu, www.tanyagondnoksag.hu. 2021-ben öt alkalommal jelentettük meg a Duna-Tisza Közi Falugondnoki Hírlevelet.

gyardombegyházon. Szakmai napot Balotaszálláson és Kecskeméten.

A falugondnoki alapképzéseket, illetve az újonnan munkába álló falu- és tanyagondnokokat 8 senior falugondnok (Mojzinger Ildikó, Turcsán István, Bíró Zoltán, Kovácsné Lázár Ilona, Kacz Erika, Karácsonyi Gergely, Mladonyiczki Zoltán, Tóth Mária) és Farkas Márta nyugdíjas tanyagondnok segítette.

Helyettes továbbképzésünkön 31 fő vett részt, és az év végén 9 fővel rendeztük meg Szentkirályon a háromnapos szakmai tanácskozásunkat.

A lakiteleki önkormányzat és Gondozási Központ támogatásával Családi napot szerveztünk Lakiteleken augusztus első szombatján (augusztus 7-én), melyen a falugondnokok családjukkal vettek részt.

Ellátogattunk Kishegyesre (szeptember 11-én) a Női Fórum Egyesülethez.

Az EMMI pályázatot egyesületünk bonyolította és számolta el (az el-

példányban, melyben két év falu- és tanyagondnoki eseményeit, a megyékben lévő szolgálatokat mutattuk be.

Közhasznú tevékenységek

Szociális tevékenység:

Információs szolgáltatás, tanácsadás, a falu- és tanyagondnokság képviselője. Kiscsoportos szakmai találkozókat rendeztünk Kecskeméten, Balotaszálláson a maszkok kiosztásakor.

Vidékfejlesztés, területfejlesztés:

Képviseltük az egyesületet a Kemény Bertalan Díj átadásánál (Alsó-mocsolád), falugondnoki találkozókat rendeztünk (Nyársapáton, Szarvason és Magyardombegyházon).

Kulturális tevékenység:

Családi nap: Lakitelek (135 fő),

Társadalmi esélyegyenlőség biztosítása: tanácsadások a tanyagondnokos településen falugondnokok és fenntartók számára.

Oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés: falu- és tanyagondnoki helyettes képzés két csoportban, Szakmai tanácskozás egy csoportban. Akkreditált továbbképzési programok kidolgozása, engedélyeztetése, képzések megvalósítása.

Közérdekű önkéntes tevékenység:

Önkéntesek segítik a rendezvények (falugondnoki találkozó, falu-, tanya-fórumok, képzések, családi nap) megszervezését, megvalósítását.

Családok védelme, jólétének erősítése: képzéssel, közösségi rendezvényekkel nyújtottunk segítséget a családi értékek, a családok megerősítésére. Családi nap (192 fő).

Társadalmi részvétel erősítése: 120 önkormányzattal együttműködés.

Kapcsolatépítés határon túl: erdélyi kapcsolatok, falugondnoki és civil együttműködések erősítése. Együttműködés a Romániai Falugondnokok Szövetségével, a Caritas-szal és az ERMACISZA-val. Vajdasági kapcsolatok helyi közösségekkel (Kishegyes), civil szervezetekkel (Kishegyesi Női Fórum, Caritas).

Bálint László

Csörsz Zelenák Katalin

Falugondnoki találkozó Szarvason

Egyesületünk elnöksége és felügyelőbizottsága három alkalommal ülésezett Kecskeméten, Kömpöcön és Harkakötönyben. Közgyűlést egy alkalommal július 24-én tartottunk Nyársapáton.

Falugondnoki találkozót szerveztünk Nyársapáton, Szarvason és Ma-

múlt évben utoljára) minden egyesület nevében.

Kecskeméti pályázatunk: a TOP711 16 H ESZA program, melyet a külterületi városrészekre terveztünk, s folyamatosan valósítjuk meg.

Kalendáriumot adtunk ki Alföldi Falugondnoki Kalendárium 2021 néven 700

Hat tanyagondnoki szolgálat működik Szatymazon

Gazdag múlt, szerethető jelen

Január 28-án tartotta a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete elnökségi ülését. Ennek a találkónak helyszínéül Szatymazt választották, ami nekünk különösen nagy megtiszteltetés. Az elnökségi ülésre én is, mint polgármester, meghívót kaptam. A hivatalos napirendi pontok előtt az egyesület ügyvezetője, Csörszné Zelenák Katalin megkért, hogy mutassam be a települést. Azt gondolom, hogy minden polgármester számára ez a legkedvesebb dolog. Beszéljen arról, amit szeret, amit csinál, ami kitölti hétköznapijait és ünnepeit. Időkeretet nem kaptam, de nem akartam visszaélni az elnökségi tagok türelmével.

Szatymaz zászlóshajója az egyesületnek, hiszen nagyvalószínűséggel nálunk működik a legtöbb tanyagondnoki szolgálat, szám szerint hat. Ebből négyet a szociális ellátó rendszerünk, kettőt pedig az önkormányzat működtet. Ennek a nagy létszámú szolgáltatnak az indokoltsága a településünk szerkezetében keresendő, hiszen az 5130 fős lakosságunk több mint fele, 2600-an külterületen, tanyákon, zártkertekben élnek. Ezen szatymaziak között nagyon sokan vannak, akiknek egyedüli kapcsolattartója a külvilággal a tanyagondnok. Nem sorolom fel, hogy milyen feladatokat lát el a tanyagondnok, ezt önök úgy is tudják. Viszont azt a sok hálát, köszönetet és elismerést, amit az ellátottak részéről kapnak, az ad nekik erőt a hétköznapiak során.

Mit is érdemes tudni Szatymazról?

Szatymaz 1950-ben lett közigazgatásilag önálló település. A falu története ennél azonban sokkal régebből eredeztethető. Az idő és a hely rövidsége miatt nem akarok a török korig visszamenni a múlt idézésében, csupán az 1800-as évekig. Ebben az időszakban Szatymaz Szeged üdülőövezete volt. Számos olyan módosabb polgár, előljáró vásárolt magának területet és épített itt kúriát, villát, nyaralót, akik ezt megtehették. A kúriák köré csodálatos gyümölcsösöket, szőlő-ültetvényeket telepítettek. Ezek az emberek nagyon sok időt töltöttek itt, és nyilván hozták magukkal

Egyesületünk elnökségi ülését Szatymazon tartottuk

a kultúra iránti vágyukat is. Megépült a szatymazi fürdő. A kikapcsolódásra vágyó szegedieket pedig a szatymazi vasútállomáson fűvőszemekar fogadta és kísért a ligeten keresztül a villáig vagy a fürdőig. Számos kulturális esemény is zajlott a kúriák falai között és azokon kívül is. Volt operaelőadás, szabadtéri színház. A méltán híres cigányzenész, Dankó Pista is itt töltötte fiatal éveit, és nemcsak a Báló kocsmá vendégeinek húzta a nótát, hanem színi előadásokat is rendezett. Ezeknek a régi villáknak, kúriáknak a zöme a ma is megvan. Igaz, hogy erősen lepusztult állapotban, de aki ellátogat egy ilyen épületbe és elképzeli a századelő hangulatát, annak még nagy élményt okozhat. Ha valakit érdekel ezeknek az épületeknek a története, a falu honlapján (www.szatymaz.hu) Subán a gallér címmel egy áttekintő film-ben mutatjuk be az épített örökségünk szépségeit.

Nézzük a falu gazdaságát.

Szatymaz alapvetően mezőgazdasági település. Jelenleg a dél-alföldi őszibarack termőtáj központja, de nem mindig az őszibarack volt a meghatározó kultúránk. Polgár László vezetésével 1884-ben alakult az első Szatymazi Gazdakör. Az akkori gazdák elsősorban szőlőtermesztés-

sel és borkészítéssel foglalkoztak. Az őszibarack csak az 1930-as évektől kezdett intenzíven elterjedni és mára szinte teljesen kiszorította a szőlőt. Szatymazon a vasútállomás mellett alakult ki egy felvásárló központ. Ide szállították a környékbeli településekről is a termést, itt válogatták, csomagolták és jéggel hűtött vagonokban szállították a terményeket Szentpétervártól Párizsig.

A mezőgazdaság mellett több nagyvállalat is jelen van a telepünkön és ad munkát a szatymaziaknak. Az egyik legnagyobb munkaadó a CE Glass Industries („üveggyár”), több mint öt-száz főt foglalkoztat.

Komoly sportélet van a faluban. Dzsúdósaink a több mint 200 országos dzsúdóegyesület közül az első tizenkettőben szerepelnek az eredményeik alapján. Technikai sportokban is jók vagyunk, hiszen 2017-ben világ-bajnokságot rendeztek Szatymazon a 13,5 m-es szárnyfeszítávú vitorlázógép kategóriában.

Településünk töretlenül fejlődik. 2020-ban a lakosságszámunk átlépte az ötezres lélekszámot. Azt gondolom, ez is azt jelzi: jó élni Szatymazon. Szatymaz fejlődőképes, szerethető falu.

Barna Károly
polgármester

Magyarország fái

Hársak

A hársak a legkedveltebb dísfák közé tartoznak.

Kislevelű hárs

Hazája Európa, hazánkban domb- és hegyvidéki erdőkben fordul elő.

20-30 méter magasra megnövő, gyakran tősarjakat nevelő nagy koronájú fa. Vesszői pirosak, szív alakú levelei fonákán az érzugokban vörösesbarna szőrök találhatók. A sárgásfehér, illatos virágok június második felében nyílnak, a kiváló hársmézet adják. A virágzatát gyógytea készítéséhez használják. Termése kicsi, sima héjú makk. Lassú növekedésű. Szennyezett levegőjű helyre ne ültessük. A Savaria magyar nemesítésű fajta, kúp koronájú fa, a hazai klímát jobban tűri.

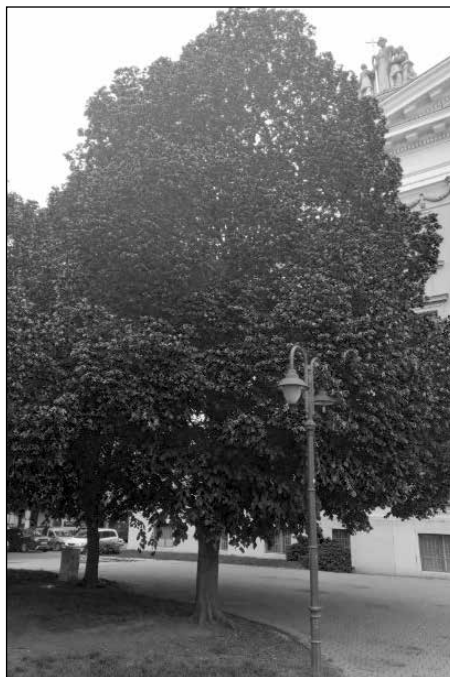
A virágzás utáni
terméskötődés időszakában

Nagylevelű hárs

Hazája Európa, Kis-Ázsia, a Kaukázus. Magassága elérheti a 30-40 métert.

Koronája kezdetben kúp alakú, idősebb korban terebélyes. Hajtásai barnászörösek, szőrösek. A levélfonák gyéren szőrös, az érzugokban fehér szakállas. Az illatos virágok június

elején nyílnak. A termés bordás felületű makk. Gyors növekedésű, árnyéket tűrő, párás klímát igénylő sor- és parkfa.

Nagylevelű hárs parkfa

Ezüst hárs

Hazája Délkelet-Európa, Kis-Ázsia. Hazánkban a Dél-Dunántúlon és a Nyírségben fordul elő. 20-30 m magas, széles koronájú fa. Fialtal hajtásai fehéren, a levél fonákja ezüstszőrkén csillagszőrösek. Illatos, sárga virágai június végén, július elején virágoznak. Molyhos makktermése kemény falú, aprón bibircses. Gyorsan nő, a száraz levegőt, a városi klímát jól elviseli.

A Szeleste fajta dekoratív szoliter, a Bori, Teri fajták szűk utcákba ültethetők.

Amerikai hárs

Észak-Amerikából származik. 20-30 m magas, sudaras koronájú, nagy levelű fa. Lombja ősszel világossárgára színeződik. A sárgás virágai júliusban nyílnak. Elsősorban parkokba szoliternek ültessük. A Nova erős növéssű, egyenes törzset nevelő fajta.

Dr. Lévai Péter

Ezüst hársfasor Kerekegyházán

Gyulai Pál: Utcai hárs

*Beszorítva az aszfáltba,
Sindevész a szegény hársfa
A kék égből keveset lát,
Harmat helyett port nyel,
Hervadozó lombja között
Bánatos sohaj kel.*

*Óh ha kinn az erdőn volna,
Oh ha rajt' madár dalolna,
Oh ha játsznék a szellőkkel
S patak tükrét nézné
Egy rövid nap virulóvá,
Boldoggá ígézné!*

*Szegény hárs, e nagy városban,
Vigasztalódj', sok társad van.
Sok ember él úgy itt, mint te:
Vágy és küzd hiába,
S tört reménnyel, megtört szívvel
Roskadoz sírjába.*

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeгинé Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét